

1 ועל-פי-זה יומתק לשון רש"י "לבקר את החולה, אמר ר' חמא בר חנינא יום שלישי למילתו היה
2 כו" - דלפי פשוטו שזה ענין אחד, ש"יום שלישי למילתו היה" הוא המשך וטעם לכך שהקב"ה בא
3 "לבקר את החולה" (ובשני הימים הראשונים לא בא), היה רש"י יכול לקצר ולומר "יום שלישי למילתו
4 היה ובא הקב"ה לבקר את החולה"? ומזה שרש"י (א) מקדים תחילה "לבקר את החולה", (ב) ומפסיק
5 באמצע בתיבות "אמר ר' חמא בר חנינא" - מוכח שהם שני ענינים שונים: ענין אחד - ש"וירא אליו"
6 היה "לבקר את החולה" (ומצד ענין זה אין הכרח שהיה זה ביום השלישי, ואדרבא, כנ"ל), ועוד ענין
7 מביא רש"י מ"ר' חמא בר חנינא" ש"יום שלישי למילתו היה", שהכרח לזה הוא רק מהפסוק השני⁶¹.

8 י. ההכרח לכך ש"וירא והנה שלשה אנשים" היה ביום השלישי:

9 אחד משלושת המלאכים שבאו לאברהם אבינו היה המלאך רפאל, שבא "לרפאות את אברהם"⁶².
10 וכיון שעל-פי טבע, הנימול חולה שלושה ימים, אי אפשר לומר שהקב"ה שלח מלאך "לרפאות את
11 אברהם" לפני היום השלישי, להסיר ממנו קשיים אלו שעל-פי טבע צריכים לבוא מהמצוה (שהרי מצות
12 מילה גם קודם מתן-תורה היתה כמו לאחרית מתן-תורה, כנ"ל). ולכן בהכרח לומר, שהיה זה ביום שלישי
13 למילתו, והמלאך רפאל פעל שאברהם יתפא ביום זה, שזהו על-פי טבע (שלכן הדין⁶² הוא שלאחרי
14 יום השלישי אין מרחיצין).

15 יא. אך עדיין אינו מובן: כיון שביום השלישי מתרפאים על-פי טבע, מה צורך היה במלאך רפאל⁶³?
16 ויובן זה על-פי מה שכתב הרמב"ם⁶⁴, שגם כחות טבעיים נקראים לפעמים בשם "מלאכים".

17 וטעם הדבר: כל ענין למטה יש לו שורש למעלה, וכמאמר רז"ל⁶⁵ "אין לך עשב למטה שאין לו מזל
18 מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל", וכיון שהכחות הטבעיים משתלשלים מהמלאכים, לכן נקראים
19 לפעמים בשם "מלאכים", על שם שרשם.

20 ונמצא, שהעובדה שעל-פי טבע מתרפא הנימול במשך היום השלישי, הרי זה מצד מלאך רפאל
21 (הממונה על הרפואות⁶⁶), אלא שזה משתלשל בריבוי השתלשלות, עד שמתלבש בפרט זה ובלבוש טבעי.
22 אלא, שאצל אחרים נראה רק הענין הפרטי ובלבוש הטבע, ומלאך רפאל - השורש לזה - הוא בהעלם
23 ובשרשו; ואילו אצל אברהם האיר השורש בגילוי בעולם - "וירא", שראה את מלאך רפאל⁶⁷.

24 יב. ההוראה מפסוק זה ופירושו רש"י בעבודתינו היא:

25 נוסף על ההוראה (שלמדים מהפסוק כפשוטו) במעלת מצות ביקור חולים, שהרי "אחרי הוי' אליכם
26 תלכו", "מה הקב"ה ביקר חולים כו"¹⁵,

27 - שלכן נאמר בפסוק הלשון "וירא אליו הוי'" (ולא "אל אברהם"), וכן אומר רש"י "לבקר את החולה"
28 (סתם), כי אפשר לפרש שהסיבה לכך שהקב"ה הגיע לבקר את אברהם היא מצד מעלתו של אברהם
29 אבינו, ואין מזה ראי' שצריכים לבקר סתם יהודי, ולכן הושמטה תיבת "אברהם", כדי שידעו שאין זה
30 מצד "אברהם", אלא מצד "חולה", הענין דביקור חולים⁶⁸ -

(65) ב"ר פ"י, ו. זח"א רנא, א.

(66) מדרש כונן. י"ר בראשית. ולהעיר מזה"א כו, ב.

(67) ואף שגם לאברהם נראו המלאכים בדמות אנשים - (נוסף
על שלפי פירושו רש"י (י, י) צ"ל שאח"כ ידע שהם מלאכים,
דאל"כ למה לא הוקשה לאברהם איך אומר "למועד אשוב" -
אברהם ראה את רפאל והוא רפא ולא (א) את הפרט, (ב)
שנשתלשל מעולם לעולם ועד שנתעלם בלבוש טבעי - טבע הגוף
שיתרפא מעצמו.

(68) וכמש"כ בשפתי חכמים במקומו.

(61) ומה שמסיים רש"י "ובא הקב"ה ושאל בשלומי" - בכדי
לרמוז שזה שבא ביום השלישי הי' ג"כ מצד ביקור חולים, כנ"ל
בפנים. (ושני ענינים מחדש: (א) מה שבא ביום השלישי, והוא
מצד ביקור חולים, "ובא הקב"ה ושאל בשלומי" - שאף ביום הג'
עדיין חולה הוא - ועדמ"ש רש"י בשבת שם לענין סכנה. (ב) מה
שקרה ביום השלישי - שהי' "כחום היום גו' וירא גו'").

(62) שבת קלד, ב. שו"ע או"ח סס"א ס"ט.

(63) וקשה לומר שזהו בשביל שעות האחדות מ"כחום היום"

- שש שעות (ב"ר פמ"ח, ח) עד סופו.

(64) מו"נ ח"ב פ"י.